

SLOVANSKA KNJIŽNICA
LJUBLJANA

~~B 1911~~

B 6241

E 9014851

Pravila

zadruga čevljarjev v Ljubljani.

§ 1.

Namen.

Po zmislu § 114. zakona z dne 23. februarja 1897. l. (drž. zak. št. 63) o izpremembi in dopolnitvi obrtnega reda je namen zadrugi, gojiti čut vkupnosti, hraniti in krepiti stanovsko čast med zadružniki in pripadniki in pa pospeševati njih skupne ljudomile koristi z ustanavljanjem bolniških in podpornih blagajnic, oziroma podpornih zakladov itd., dalje pospeševati občne obrtne koristi z ustanavljanjem posojilnic, skladišč za surovine, velikih prodajalnic in z uva-
janjem skupnega izdelovanja s stroji in drugačnih načinov izdelave itd.

Sosebno ji je dolžnost:

- a) skrbeti, da se ohrani uravnano razmerje med obrtniki in njih pomočniki, zlasti glede delovne zaveze, ustanavljati in vzdrževati zadružna prenočišča ter posredovati za delo;

b) skrbeti, da so dobro urejene vse stvari, ki se tičejo učencev, s tem, da izdaje določila, odobrena po oblastvu, in sicer:

o strokovni in verskonravni izobrazbi učencev;

o učni dobi, preskušnjah učencev i. e. r. in pa o pažnji, da se izpolnjujejo ta določila, potem o potrjevanju učnih izpričeval in izdaji iz učnih pisem;

o pogojih, pod katerimi sme obrtnik sploh imeti učence, in pa o razmerju učencev do števila pomočnikov pri obrtu;

c) sestavljati razsodiški odbor (§§ 122., 123. in 124.) v poravnavo sporov, ki nastajajo med združniki in njih pomagači iz delovnega, učnega in meznega razmerja; potem pospeševati razsodiško napravo v odločanje sporov med združniki, v kateri namen se sme združiti tudi več zadrug;

d) ustanavljati ali pospeševati obrtna strokovna učilišča (strokovne šole, učne delavnice i. k. e.) in jih nadzirati;

e) skrbeti za obolele pomagače z ustanavljanjem bolniških blagajnic ali s pristopom k že obstoječim bolniškim blagajnicam;

f) skrbeti za obolele učence;

g) vsako leto poročati o vseh tistih dogodkih v zadrugi, kateri so bistveni za sestavo obrtne statistike.

Mimo pravih poročil, zapovedanih pod g, mora zadruga oblastvom pa trgovinski in obrtni

zbornici svojega okraja dajati na zahtevo pojasnila in izrekati mnenje o razmerah, katere se tičejo njenega namena. V tem oziru se sme tudi sama ob sebi obračati do teh javnih organov v pospeševanje svojih namenov.

Zlasti mora zadruga oddati svoje mnenje obrtnemu oblastvu tedaj, kadar ono zahteva tako mnenje, predno izda obrtni list za rokodelski obrt.

§ 2.

Obseg in sedež zadruga.

Zadruga, za katero veljajo ta pravila, obsega tiste osebe, katere vrše samostojno ali kot zakupniki čevljarski obrt v Ljubljani kot ude (§ 3.) in njih pomočnike pa učence kot pripadnike (§ 9.). Zadruga ima sedež v Ljubljani.

§ 3.

Zadružniki.

Kedor vrši v okraju te zadruga samostojno ali pa kot zakupnik en ali več obrtov, ki so imenovani v § 2., poslane že z nastopom obrta ud te zadruga ter mora izpolnjevati dolžnosti, ki so s tem v zvezi.

Stanje obrtov, ki pripadajo k zadrugi, in sleherno premembo v tem stanju naznanja zadrugi pristojno (§ 26.) obrtno oblastvo.

Osebe, katere vrše v § 2. imenovane obrte fabriško v zadružnem okolišu, smejo prostovoljno pristopiti k zadrugi za ude (§ 108. o. r.).

Kedor vrši na podstavi več nego enega obrtnega lista, oziroma več nego ene dopustilnice samostojno ali kot zakupnik več obrtov, kateri niso združeni v eno zadrugo, mora biti ud vseh zadrug, ki obstoje za te obrte.

§ 4.

Potrebščine zadruge.

Za potrebščine zadruge potrebni novei, izvzemši prispevke za bolniško blagajnico za pomočnike in pa za bolniško ali podporno blagajnico za mojstre, če se katera osnuje, v kolikor se te potrebščine ne zalagajo iz obresti zadružne imovine, se porazdeljujejo na zadružne ude (§ 3.) in se smejo izterjevati po upravnem potu. Kolikšna bodi doklada, o tem sklene vsako leto za prihodnje leto tisti zadružni zbor, kateri odobri letni proračun.

Za merilo dokladi se lahko vzame višina redne pridobnine, ki jo vsako leto vsak posamezni zadružni ud plačuje od svojega obrta, katerega vršba je podstava zadružništvu.

Doklado porazdeli potem, ko je določil zadružni zbor znesek, ki ga je nabrati, zadružno načelstvo po gorenjem merilu na posamezne ude in jo pobira od njih.

Vsak ud, ki pristopi na novo k zadrugi, mora plačati 10 kron sprejemnine (pridružnine) ter izkazati nje plačilo že ob izglasitvi obrta. Ako ne dobi obrtne pravice, mu mora zadruga vrniti plačano pristojbino.

Kedor je po redu plačal sprejemnino, se mu ne vrne potem, ko je že nastopil obrt; ta pristojbina pa se sme od enega in istega zadružnika le enkrat izterjati.

Te sprejemnine ne plačajo vdove in nedoletni dediči zadružnikov, in sicer vdove, dokler ostanejo neomožene, nedoletni dediči, dokler ne postanejo doletni, ako nadalje vrše dotični obrt na podstavi ali starega obrtnega lista (§ 56. zakona z dne 15. marca 1883. l., drž. zak. št. 39).

Letnih dohodkov iz pridružnin se sme največ tri četrtinke porabiti za tekoče zadružne stroške, ostanek pa je naložiti plodonosno. Pristojbin za učence se sme največ polovico porabiti za stroške za poslovanje zadruge. Ostanek se sme uporabiti samo za take namene, ki pospešujejo izobrazbo učencev ali drugačne njih koristi.

Vsako leto je predložiti obrtnemu oblastvu poročilo o letnem zboru in o redni volitvi zadružnega načelstva in pa z rednimi dokazili opremljen končni račun o dohodkih in stroških zadruge, kateri mora biti podpisan od zadružnega predstojnika in dveh odbornikov.

§ 5.

Pravice zadružnikov.

Z vstopom v zadruge postane vsak deležen tistih pravic, katere gredo udom po zakonu z dne 15. marca 1883. l. (drž. zak. št. 39), oziroma po zakonu z dne 23. februarja 1897. l. (drž. zak. št. 63) in po teh pravilih; sosebno postane deležen volilne pravice in pa občekoristnih zadružnih naprav.

§ 6.

Kedo ima pravico glasovati in kedo sme biti voljen.

V zadrugi glasovati in biti voljeni smejo vsi njihovi udi.

Glasovati ne smejo in ne biti voljeni:

- a) tisti obrtniki, kateri ne smejo in dokler ne smejo vsled obsodbe kazenskega sodišča biti voljeni v občinski zastop;
- b) tisti obrtniki, o katerih imovini se je razglasil konkurz, dokler teče konkurzna razprava;
- c) tisti obrtniki, katerim je oblastvo vzelo obrt, za kolikor časa jim ga je vzelo;
- d) tisti obrtniki, kateri so zaradi slaboumnosti ali zaradi zapravljivosti pod skrbstvom.

Da sme kedo biti voljen za razsodnika, je potrebno, da je dopolnil 24. leto.

§ 7.

Dolžnosti zadružnikov.

Vsak zadružnik je v obče dolžan, v dosego zadružnih namenov sodelovati po določenih teh pravil, izpolnjevati sklepe, ki sta jih v redu storila zadružni zbor ali zadružno načelstvo, ter slušati ukaze zadružnega načelstva in zadružnega načelnika.

Posebno mora vsak zadružnik gotovo naznaniti zadružnemu načelniku nastop ali odložbo obrta, obrtvališče in vsako premembo njegovo, dalje sprejem ali odpust obrtnih pomočnikov, najsi mu delajo v njegovi delavnici ali zunaj nje, po njih imenu, starosti

in domovinski občini, in to v osmih dneh potem, ko je nastopila ta ali ona izmed naštetih okolištin.

Kadar da zadružnik obrt v zakup, ali kadar ga vrši po kakem namestniku ali pa z javnimi družabniki, mora to tudi v istem roku prijaviti zadružnemu načelniku ter povedati ime zakupnikovo, namestnikovo ali javnega družabnika. Kedor zanemari to dolžnost, zapade v vsakem poedinem primeru kazni zaradi nereda ukoru ali globi do 20 kron.

§ 8.

Kedaj prestane kedo biti zadružnik.

Samostojni obrtniki prestanejo biti zadružniki, kadar popolnoma opuste svoj obrt, na podlagi katerega so postali zadružniki, in se odpovedo obrtni pravici.

Takisto prestanejo biti zadružniki, kadar jim oblastvo vzame obrtno pravico (§§ 57. in 138. o. r.).

§ 9.

Pripadniki zadruge.

Pomočniki (pomagači) (§ 73. *a—d* o. r.) zadružnikov se štejejo za pripadnike zadruge ter so kot pripadniki podvrženi zadružnim predpisom.

§ 10.

Sprejemanje učencev.

Učenci se sprejemljejo po posebni pogodbi, katero je skleniti najpozneje, ko preteče poskusna doba (§ 99. *a*).

Učno pogodbo je skleniti vselej, če mogoče, pismeno; kadar se sklene ustno, se mora skleniti pred združnim načelstvom, ali, ako ne pripada mojster k nobeni zadrugi, pred občinskim oblastvom. Pismeno pogodbo je doposlati precej po nje sklepu združnemu načelstvu, oziroma občinskemu oblastvu. Ustna in pismena pogodba pa se morata zabeležiti v zapisniški knjigi, ki se napravi v ta namen.

Učna pogodba je prosta kolka in pristojbin. Mora pa obsegati:

1.) Ime in starost mojstrovo, obrt, katerega on vrši in stanovališče njegovo;

2.) ime (ime in priimek), starost in stanovališče učenčeve;

3.) ime, posel in stanovališče učenčevih roditeljev, njegovega varuha ali drugačnega zakonitega zastopnika;

4.) leto in dan pogodbe ter dokle bo trajalo pogodbeno razmerje;

5.) določilo, da se obrtnik — ne prikrajšujoč drugih zakonitih dolžnosti, katerim sta sicer zavezana pogodnika — zlasti zavezuje poučevati učenca v ročnostih obrta, katerega se mu je naučiti, ali ga dati v njih poučevati za to usposobljenemu namestniku, in da je učenec primoran, pridno se vaditi v tem obrtu;

6.) pogoje za sprejem glede učnine ali kake mezde, glede hrane, obleke, stanovanja, glede učne dobe in glede združne sprejemnine in osvobodnine.

Obrtniki, kateri se ob sprejemu učencev ne držijo teh določil, zakrivijo prestop ek obrtnega reda. (§ 99., zadnji odstavek zakona z dné 23. februarja 1897. l., drž. zak. št. 63.)

§ 11.

Posebna določila glede učencev.

O stvareh, ki se tičejo učencev, se določuje še posebe:

- a) Učna doba pri čevljarskem obrtu traja za take učence, kateri se sami vzdržujejo, ali katere vzdržujejo njihovi postavni zastopniki, ali pa kateri plačujejo učnemu gospodarju hrano in stanovanje, tri leta; za druge učence pa, katerim učni gospodar daje hrano in stanovanje brezplačno štiri leta.

Sprejemnina in osvobodnina, kateri plačujejo učenci, sta odmerjeni vsaka po 3 gld. Če je treba, se smeta pristojbini izterjati po upravnem potu.

- b) Ob sprejemu učenca si smeta stranki izgovoriti čas za poskušnjo njegovo: med tem časom sme vsaka odstopiti od pogodbe.

Poskušni čas ne sme presegati treh mesecev ter se mora všteti v učno dobo.

Učno razmerje se sme vsak čas med prvimi štirimi tedni razvezati s tem, da odstopi ena izmed obeh strank, če si ob sprejemu učenca nista izgovorili daljšega poskusnega časa.

- c) Mojster mora skrbeti za obrtno izobrazbo učenca ter mu ne sme za njo potrebnega časa in prilike kratiti, uporabljajoč ga za druge opravke.

Njegova, oziroma njegovega namestnika dolžnost je, paziti na nravnost in vedenje nedoletnega učenca v delavnici in zunaj nje; siliti ga mora k delavnosti, k lepemu vedenju in

izpolnjevanju verskih dolžnosti; dalje mora opustiti vsakršno grdo ravnanje z njim, ga braniti zoper tako ravnanje njegovih tovarišev in domačih ljudi ter skrbeti za to, da se ne odkazuje učencu delo, kakor prenašanje bremen i. k. e., ki je take vrste in traja tako dolgo, da ni primerno njegovim telesnim močem.

Mojster, oziroma njegov namestnik je dalje dolžan tistim učencem, ki še niso z dobrim uspehom dokončali obrtnega nadaljevalnega ali kakega drugega enoliko vrednega pouka, dodeliti toliko časa, da utegnejo obiskovati zavode, omenjene gori pod b). oziroma v § 99. b), odstavka 3. zakona z dne 23. februarja 1897. l. (drž. zak. št. 63), jih siliti k hoji v te šole in paziti na to, da hodijo redno v šolo.

Kadar nedoletni učenec oboli ali pobegne, ali kadar se sicer dogodi kaj važnega, mora mojster to precej naznaniti roditeljem, varuhom ali drugim sorodnikom njegovim in pa zadrugi.

Ako provzroči mojster po svoji krivdi daljšo nego 14dnevno zamudo pri sprejemu ali osvoboditvi učenca, stori prestopak obrtnega reda (§ 100. zakona z dne 23. februarja 1897. l. v drž. zak. št. 63).

- d) Ko poteče pogodbena učna doba, ali kadar se prej razveže učno razmerje, mora mojster izdati učencu izpričevalo o prebiti učni dobi, o vedenju njegovem med to dobo in o pridobljeni izobrazbi v obrtu; vsako razvezo učnega razmerja pa mora mojster najkasneje v osmih dneh po razvezi naznaniti združnemu načelniku, da se zaradi razvidnosti izpravi matica o učencih, sicer zapade

kazni zaradi nereda (ukoru ali globi do 20 kron). Učno izpričevalo mora združni načelnik potrditi s svojim podpisom in z združnim pečatom.

- e) Učenci morajo, ako še niso z dobrim uspehom dokončali obrtnega nadaljevalnega ali kakega drugega enoliko vrednega pouka, praviloma hoditi v obstoječe splošno obrtne nadaljevalne šole (oziroma pripravljalne tečaje) in pa v strokovne nadaljevalne šole tako, kakor veleva dotični učni načrt.

Tistim učencem, kateri večkrat zanemarijo pouk, in to po svoji krivdi, sme obrtno oblastvo na podstavi naznanila dotičnega organa za šolsko nadzorstvo podaljšati pravilno učno dobo, ustanovljeno v pravilih ali v pogodbi.

- f) Da se doseže glavni namen izobrazbi učencev, je vsak učenec dolžan, po dokončani učni dobi podvreči se preskušnji pri združnem načelstvu.

Ta preskušnja obsega napravo enega para čevljev.

Preskušnjo delajo učenci pred preskuševalno komisijo, ki jo določa združno načelstvo, ob rokih, ki jih ustanavlja le-to.

K preskuševalni komisiji je privzemati tudi zastopnika pomočnikov.

Ako učenec ne prebije preskušnje, predpisane za učence s temi pravili, sme obrtno oblastvo na naznanilo zadruga podaljšati učno dobo. Vsa podaljšba učne dobe, odrejena po zmislu prednjega in pa po zmislu pod e) omenjenega določila, vendar ne sme znašati več nego eno leto.

- g) Obrtnikom, ki navadno ne delajo s pomočniki, ni dovoljeno imeti hkratu po več nego po največ dva učenca.

Obrtniki, ki delajo s pomočniki, ne smejo imeti po toliko učencev, da ne bi spričo njih števila mogli izpolnjevati svojih zakonitih dolžnosti glede obrtne izobrazbe učencev.

Razmerje učencev do števila pomočnikov se ustanavlja z 1 : 1 s pridržkom, da je dovoljeno imeti največ štiri učence.

- h) Dolžnost zadruge je, kadar se učno razmerje učenca, ki pripada k zadrugi, razveže brez njegove krivde, predno preteče učna doba, da priskrbi učencu drugega mojstra, ki pripada k zadrugi.
- i) V primerih, dogajajočih se po §§ 101., 102., 102. a in 103. zakona z dne 8. marcija 1885. l. (drž. zak. št. 22) je zadruga dolžna, če ne more o pravem času dobiti izjave zakonitega zastopnika nedoletnemu učencu, nadomestiti to izjavo.

§ 12.

Kedaj se vzame pravica, imeti učence.

Zadružnikom, kateri hudo prekrše svoje dolžnosti do izročeni jim učencev, ali zoper katere je kaj dejanstev, ki kažejo, da so v nravnem oziru nesposobni imeti učence, je pravico, imeti učence, odvzeti za določen čas ali za vselej, brez ozira na drugačno kazen, ki jo je prisoditi po obrtnem redu ali po občnem kazenskem zakonu.

Zlasti je odvzeti pravico, imeti učence, takim mojstrom, kateri navzlic ponovljenemu pozivu ne

izpolnjujejo po gori pod c) omenjenem predpisu, oziroma po § 100., odstavku 3. zakona z dne 23. februarja (drž. zak. št. 63) naložene jim dolžnosti glede obrtnega nadaljevalnega pouka svojih učencev, in to prvokrat za določen čas, v drugo pa za vselej.

Pravico imeti učence, odvzame obrtno oblastvo potem, ko je zaslišalo zadrugo.

§ 13.

Posredovanje dela. Vstop in izstop pomočnikov.

Da delodajaveci in delavci najdejo lažje drug drugega, so izpoloženi pri zadrugi zaznamki, v katere se zapisujejo pomočniki, ki iščejo dela, in pa obrtniki, ki po njih poprašujejo.

Takisto se naznanja v združnem prenočišču, kje je dobiti dela. — Za posredovanje dela ne plačujejo pomočniki nobene pristojbine.

Noben obrtnik ne sme vzeti v službo pomočnika, ki nima zakonite izkaznice, sicer zakrivi prestopok obrtnega reda (§ 79. zakona z dne 8. marca 1885. l. v drž. zak. št. 22). Zakonita izkaznica za pomočnike je delavska knjiga.

Delodajavec mora ob vstopu delavca v delovno ali učno razmerje od njega v shrambo prevzeti delavsko knjigo, proti prejemnici. Ob rednem izstopu delavčevem mora gospodar s črnilom izpolniti razpredele v delavski knjigi in vpiske podpisati ter jih dati potrditi združnemu načelniku. Ob enem je gospodar dolžan, napraviti pomočniku, če zahteva,

izpričevalo o vrsti in trajanju njegovega posla; v izpričevalu je omeniti, če zahteva pomočnik, tudi njegovo нравnostno vedenje in vrednost njegovega dela.

Vsebina tega izpričevala se mora, če zaprosi pomočnik, vpisati v delavsko knjigo, toda samo v toliko, kolikor je zanj ugodna.

Ob razvezi učnega razmerja mora učni gospodar napraviti učencu izpričevalo o prebiti učni dobi, o njegovem vedenju med učno dobo in o pridobljeni izobrazbi v obrtu.

Kadar se razveže učno razmerje, ko se je redno dokončalo, mora zadružno načelstvo izdati izučno pismo na podlagi učnega izpričevala, oziroma učnih izpričeval in pa opazeb zadruge z ozirom na § 114. zakona z dne 23. februarja 1897. l. (drž. zak. št. 63).

Pri zadružnikih je v navadi štirinajstdneven odpovedni rok med obrtniki in pomočniki (razen učenec), kadar se v posameznem primeru ne dogovori nič drugega.

§ 14.

Zadružno poslovanje.

Zadružna opravila oskrbujejo:

- a) zadružni zbor;
- b) zadružno načelstvo, ki je zadružni odbor pod vodstvom načelnikovim, potem
- c) organi, katerim je po §§ 121. c) do 122. h) zakona z dne 15. marcija 1883. l. (drž. zak. št. 39) oskrbovati opravila, ki se tičejo bolniške blagajnice za pomočnike;
- d) razsodiški odbor.

§ 15.

Zadružni zbor.

Zadružni zbor sestoji iz vseh udov, ki imajo pravico glasovati.

K vsakemu zadružnemu zboru je privzeti pomočniškega zbora zastopnike (dva), katerim gre svetujoč glas, da povedo svoje želje ali pritožbe.

§ 16.

V zadružni zbor sklicuje zadružni načelnik obrtnike po osebni obvestilu in z naznanilom stvari, o katerih se bode razpravljalo.

Zadružni zbor se snide vsako leto vsaj . . . krat. Sklicati ga je tudi tedaj, kadar se vidi zadružnemu načelniku ali pa odboru potrebno, ali kadar zahteva četrtina udov.

V sklicu je povedati, kje in kedaj bode zbor.

O sklicu, izdanem po zadružnem načelniku, je obvestiti komisarja, ki je postavljen za zadrugo, da pazi na zakonito ravnanje.

Zadružnemu zboru predseduje in ga vodi zadružni načelnik ali, kadar je on zadržan, njegov namestnik.

Za sklepčnost zadružnega zbora je potrebno, da je navzočih jedna četrtina vseh udov, ki imajo pravico glasovati. Kadar se ne snide zbor, ki bi bil sklepčen, je sklicati v štirih tednih nov zbor, ki sme brez ozira na število došlih udov sklepati veljavno. Sklepa se z nadpolovično večino glasov.

O letnem zboru je vsako leto poročati obrtnemu oblastvu. (Prim. § 4., zadnji odstavek.)

§ 17.

Področje združnega zbora.

Združnemu zboru je opravljati naslednje stvari:

- a) poganjati se za koristi obrtnikov, ki spadajo v zadruho, ter jih pretresovati, v kolikor je zadruhi namen pospeševati te koristi, in sklepati o tem;
- b) voliti združno načelstvo in ude razsodiškega odbora izmed obrtnikov, potem ude izmed obrtnikov za načelstvo, za nadzorni odbor in za občni zbor združne bolniške blagajnice za pomočnike;
- c) sklepati o ustanovitvi posebnih združnih naprav (razsodiških odborov, pomagaških zborov in bolniških blagajnic), katere se smejo po § 106., zadnjem odstavku zakona z dne 23. februarja 1897. l. (drž. zak. št. 63) osnovati za obrtne pomagače, ki pripadajo k zadruhi, in pa sklepati o zastopstvu združnikov v občnem zboru združne bolniške blagajnice po pooblaščenih in voliti te pooblaščenice;

dalje sklepati o podrobnejših določilih, kako izvršujejo združniki v občnem zboru združne bolniške blagajnice pravico do njim po zakonu (§ 121. g) o. r.) pristojne polovice glasov, ki gredo udom združne bolniške blagajnice;

- d) pretresovati in odobravati letne račune in poročila o združnem gospodarstvu in pa določati znesek, ki ga je nabrati s prikladami;
- e) sestavljati plačano pomožno osebje;
- f) sklepati o ustanovitvi in organski preosnovi učilnic, imenovanih v § 114. d) zakona z dne

23. februaria 1897. l. (drž. zak. št. 63); dalje sklepati o zadružno bolniško blagajnico po zmislu §§ 121. do 121. h) zakona z dne 15. marcija 1883. l. (drž. zak. št. 39), oziroma po zmislu določil zakona z dne 30. marcija 1888. l. (drž. zak. št. 33);

- g) sklepati o učni dobi in o načinu, kako je pre-
skušati učence;
- h) načelno sklepati o ustanovitvi, oziroma premembi
zadružnih zavodov za učne, delovne, podporne
in gospodarske namene;
- i) sklepati o zadružnih pravilih in njih premembah;
- k) sklepati o višini sprejemnine (pridružnine) za-
družnikov in pa o višini sprejemnine in osvo-
bodnine učencev (§ 115., odstavek 2. zakona z
dne 23. februarja 1897. l. v drž. zak. št. 67),
dalje razpolagati z zadružno imovino, ki se sme
takisto kakor dohodki iz nje uporabljati samo za
zadružne namene;
- l) sklepati, ali naj se in koliko naj se dodeli za-
družnemu načelniku plačila za njegovo poslovanje;
- m) sklepati o morebitnem plačevanju navzočnine iz
zadružne imovine pomočnikom, poslujočim pri
razsodiškem odboru;

— višino navzočnine je določiti vsako leto
po dotičnih določilih pravil za razsodiški odbor
(§ 123. o. r.);

- n) sklepati o eventualnem pristopu zadruga k zavezi,
ki že obstoji, ali ki se ustanovi po zmislu § 114.,
predzadnjega odstavka zakona z dne 23. februarja
1897. l. (drž. zak. št. 63).

Potrebne predloge mora zboru podajati zadružno
načelstvo.

§ 18.

Področje zadružnega zbora glede na ljudomile in gospodarske zadružne naprave.

Ustanovitev v § 1., odstavku 1., oziroma v § 114., odstavku 1. zakona z dne 23. februarja 1897. l. (drž. zak. št. 63) omenjenih opravičnih podjeteb po zmislu zakona o pridobitnih in gospodarskih zadrugah, dalje ustanovitev podpornih in bolniških blagajnic za mojstre po zmislu zakona o vpisanih pomožnih blagajnicah in pa udeležbo zadruga pri takih podjetbah ali njih gmotno pospešbo iz zadružnih novcev sme zadružni zbor samo, ko je bil predmet natančno povedan v dnevnem redu tega zbora in poprej redno razglašen z dnevnim redom, skleniti z večino treh četrtin vseh navzočnih udov.

Sklepu treba odobrila obrtnega oblastva.

Delati take veljavne sklepe ima ta zbor pravico, ako se more z zapisnikom dokazati pri glasovanju, da je tolikšno število navzočnih zadružnikov, kakor kaže tu spodaj oznamenjeno razmerje.

To razmerje se ustanavlja za zadruga, ki štejejo udov:

do sto, s petdesetimi odstotki,

od sto do petsto, s štiridesetimi odstotki, toda najmanj s petdesetimi udi.

Za prednja določila je merodajno tisto število udov, ki je ima zadruga dne, katerega so skliče zbor.

Kadar ne pride v tak zadružni zbor sklepčno število udov, tedaj je v posvetovanje o istih rečeh dnevnega reda sklicati nov zbor, kateri sme ne glede na število došlih udov storiti veljavne sklepe.

Na ta določila je izrečno opozoriti ob tem novem sklicu.

Zadruga sme po ravnokar omenjenih načinih in z dovolitvijo obrtnega oblastva tudi skleniti, da morajo k podporni ali k bolniški blagajnici za mojstre, katero ustanovi za svoje ude sama, ali h kateri pristopi ona, pripadati vsi zadružniki. V tem primeru sme zadruga oprostiti samo posamezne ude dolžnosti, zavarovati se pri ti blagajnici iz določenih razlogov, obseženih v blagajničnih pravilih, katero je potrdilo oblastvo.

Z blagajničnimi pravili se sme tudi določiti, da smejo obrtniki, ki so se odpovedali svojemu obrtu, še ostati udje te blagajnice.

Da bi se udeležil v odstavku 1. omenjenih opravičnih podjeteb v to se ne sme siliti zoper svojo voljo noben ud ali pripadnik zadruge, razen tedaj, kadar se taki zavodi ustanove ali pa ukažejo iz javnih ozirrov.

§ 19.

Zadružno načelstvo.

Zadružno načelstvo sestoji iz zadružnega načelnika, njegovega namestnika in iz zadružnega odbora, ki šteje devet udov in tri namestnike. Odbor volijo v zadružnem zboru obrtniki izmed sebe.

Vsako leto izstopi tretjino odbornikov in namestnikov; izstopivši odborniki se nadomestijo z novo volitvijo.

Kateri odborniki izstopijo, to se določi v prvem in drugem letu z žrebom.

K zadrugi pripadajočim pomočnikom se sme po sklepu združnega načelstva dovoliti zastopstvo v združnem odboru.

Odbor se voli po zmislu § 19., odstavka 1. in 2. O volitvi je spisati zapisnik, ki ga morajo podpisati načelnik in udje glasoštevne komisije ter pregledati oblastveni komisar.

Pravico, odkloniti izvolitev za uda združnega načelstva, imajo samo tisti :

- a) ki so stari čez 60 let, ali ki zaradi trajne bolehnosti ne morejo sprejeti mandata;
- b) ki dokažejo, da morajo zaradi opravičnih razmer zdaj pa zdaj za dalje časa neogibno biti odsotni od svojega stalnega stanovišča;
- c) ki so že poslovali v načelstvu.

Poslovna doba udov združnega načelstva traja tri leta. Kadar preteče ta, se smejo spet voliti isti udi.

K posvetom združnega načelstva, kateri se napravljajo po potrebi, mora sklicevati načelnik vse njegove ude. Za veljavno sklepanje je potrebno, da je navzočnih vsaj polovico vseh odbornikov in načelnik ali njegov namestnik. Sklepa se z večino glasov; kadar je po enoliko glasov, odloči glas načelnikov. O posledkih posvetov je pisati kratek zapisnik, ki ga morata podpisovati predsednik in zapisnikar.

Odborniki uradujejo brezplačno. Vendar se jim smejo povrniti stroški, potrebni za korist zadruge, in pa daljši zamudki.

§ 20.

Področje zadružnega načelstva.

V področje zadružnega načelstva spadajo vse stvari, ki niso pridržane zadružnemu zboru, ali ki niso odkazane razsodiškemu odboru, oziroma organom, imenovanim v §§ 121. do 121. h zakona z dne 15. marcija 1883. l.

Sosebno mora zadružno načelstvo pod vodstvom načelnikovim upravljati tudi zadružno imovino po zmislju sklepov zadružnega zbora, dalje mu je paziti, da se izpolnujejo v zakonu in ustanovilu določeni predpisi, ki se nanašajo na učence, zlasti glede njih izobrazbe — v ta namen sme načelstvo postaviti posebne nadzorne organe — potem mu je izdajati izučna pisma (§ 104., odstavek 2. o. r.) in pa odpošiljati v pomočniški zbor dva zadružnika, katerima gre v njem svetujoč glas (§ 120, o. r.).

Zadružno načelstvo ima tudi pravico, udom in pripadnikom zadruge, kadar prekršijo zadružne predpise, prisojati primerne kazni zaradi nereda. Take kazni so: ukori in globe do desetih goldinarjev. Kazni sme prisojati načelništvo v sledečih slučajih:

1. Kedar zadružnik ne izpolnuje sklepov, katere sta v redu storila zadružni zbor ali zadružno načelništvo in kedar ne sluša ukaze zadruge in zadružnega načelnika;

2. kedar zadružnik krši predpise § 7., 2. in 3. odstavek;

3. kedar učni gospodar ne naznani razveze učnega razmerja zadružnemu načelniku v 8 dneh po razvezi (§ 11. lit. a);

4. kedar uporablja zadružnik več učencev, nego mu je dovoljeno po § 11, lit. g;

5. kedar odborniki izostanejo od odborovih sej brez važnega uzroka, kaznovati jih je z 1 krono.

Ukor je izreči pismeno ali ustno; kadar se izreče ustno, se sme po okolnostih izreči tudi pred zbranimi odborniki. O vseh izrečenih ukorih in prisojenih globah je pisati zaznamek.

Globe prisojene za kazen zaradi nereda, se izterjujejo, če je treba, po upravnem potu.

§ 21.

Zadružni načelnik.

Zadružnega načelnika in njegovega namestnika volijo v zadružnem zboru vsi navzočni udje z nadpolovično večino glasov. Kadar se ne doseže ta večina, tedaj se je volivcem pri ožji volitvi omejiti na tisti dve osebi, ki sta dobili relativno največ glasov. Kadar je enoliko glasov, odloči žreb, koga je privzeti v ožjo volitev, oziroma koga je šteti za izvoljenega v nji.

Izvoljenega zadružnega načelnika in njegovega namestnika je naznaniti obrtnemu oblastvu. Volitev sme obrtno oblastvo izreči za neveljavno samo tedaj, kadar se je izvršila nezakonito, ali kadar izvoljenec po zakonu nima pravice, biti voljen (§ 118.); v tem primeru je odrediti precej novo volitev.

§ 22.

Načelnikovo področje.

Načelnik ali, kadar je on zadržan, njegov namestnik zastopa zadrugo proti vnanjemu svetu, vodi in nadzira vse poslovanje ter podpisuje vse odpravke.

Načelnik oskrbuje tekoča zadružna opravila. Sprejemlje vse oblastvene razpise in druge vloge, ki prihajajo zadrugi ali nje načelstvu, ter rešuje vse stvari, o katerih ni treba sklepati; sklicuje zbor in načelstvo v posvete, jih vodi in jim predseduje; oskrbuje odpravek in izvršbo sklepov, ki sta jih storila zbor ali načelstvo. Kadar misli načelnik, da ne more prevzeti odgovornosti za sklep zbora ali načelstva, tedaj ustavi sklep in ga predloži takoj, oziroma potem, ko je doprašal zadružni zbor, oblastvu, da ono odloči.

Načelnik mora po § 80. *d* potrjevati vpiske v delavsko knjigo glede vseh zadružnih pripadnikov. Dalje mu je vselej pozvati načelnika pomočniškega zbora, naj le-tega skliče (§ 120. o. r.), in sklicati prvi občni zbor zadružne bolniške blagajnice (§ 121. *h* o. r.).

§ 23.

Zadružna imovina.

O vsi premični in nepremični zadružni imovini je napraviti inventar, katerega mora načelstvo vedno imeti v redu. Pri upravi imovine in dohodkov se je načelstvu držati letnega proračuna, ki ga je odobril zbor. Potrebno pa je pritrdilo zadružnega zbora, od katerega si je mora izprositi načelstvo ob prvem naslednjem shodu njegovem, za to, da sme prekoračiti

proračunjene zneske, pridobiti, dati v najem ali zastaviti kake neprimičnine, naložiti, ali odstopiti glavnice, vzeti posojila, prevzeti kake druge dolžnosti in dajatve, za katere naj bo zadruga odgovorna, odpovedati se že pridobljenim pravicam ali takim, ki jih je šele pridobiti, začeti pravdo in skleniti poravnavo.

§ 24.

Gospodarjenje z zadružnim denarjem.

V zadružno blagajnico se stekajo:

- a) dohodki zadružne imovine;
- b) sprejemnine novih udov;
- c) vse globe za kazni zaradi nereda;
- d) priklade, porazdeljene vsako leto;
- e) sprejemnine in osvobodnine učencev.

Pod b), c), d), e) navedeni zadružni dohodki se smejo na prošnjo zadružnega načelstva siloma izterjavati po političnem oblastvu. Vrednostne papirje in gotovino je hraniti v zadružni blagajnici. Blagajnica je pod ključem načelnikovim in pod ključem njegovega namestnika. Blagajnične knjige so v rokah načelnikovih. Zadružni račun je skleniti za vsako leto, t. j. za čas od dne 1. januarja do konca decembra meseca vsakega leta, in ga predložiti v pretres tistemu zadružnemu zboru, ki se snide prvi po računskem sklepu.

§ 25.

Razsodiški napravi po zmislu § 114. c (drugi stavek) zakona z dne 23. februarja 1897. leta

(drž. zak. št. 63) je namen, poravnovati med zadružniki spore iz razmer, oznamenjenih v § 114. navedenega zakona.

§ 26.

Nadzor.

Zadrugo nadzira obrtno oblastvo, ki ima pravico, razsojati pritožbe zoper sklepe zadružnega zbora ali zadružnega načelstva, zaslišavši obe stranki. To oblastvo postavi posebnega komisarja, ki pazi, da zadruga postopa zakonito.

Razpori o notranjih zadružnih stvareh spadajo le pred upravno oblastvo.

Pravoredne sklepe zadružnega zbora o takih zadružnih stvareh, ki jih je po zakonu dolžna oskrbovati zadruga, mora na prošnjo načelstva obrtno oblastvo izvršiti po upravnem potu.

§ 27.

Imovina obrtnih združeb.

Ako se čevljarska zadruga združi z drugimi obrti v zadrugo, ostane prvi last in posebna uprava imovine.

Ako se čevljarska zadruga razdruži, pa ne preide v kako novo zadrugo, tedaj se nje imovina prideli tisti občini, v kateri je imela svoj sedež.

Občina mora tako imovino odmeniti za obče-koristne obrtne namene, sosebno za ustanovitev in vzdrževanje obrtnih učilišč in si izprositi odobrilo političnega deželnega oblastva zastran načina uporabe.

§ 28.

V vseh primerih se je ravnati po nastopnih načelih:

- a) pravice drugih se ne rušijo z razdružbo ali s preosnovno obrtne združbe; zatorej je poplačati najprej dolgove, ako jih ima kaj združba, in izpolniti druge njene dolžnosti;
- b) skrbeti je zato, da se ustanove in odmembe združbe ne odtegnejo svojemu namenu.

§ 29.

Takisto ostanejo v moči bremena, ki obtežujejo imovino združbe iz zasebnopravnih naslovov ali iz ustanov, in pa pravice prejšnjih udov in pripadnikov združbe do tistih koristi, katere so jim šle iz imovine združbe ob nje daljnem obstanku.

§ 30.

Pravila za razsodiški odbor (§§ 122. do 124. zakona z dne 15. marcija 1883. l. v drž. zak. št. 39), potem pravila za pomočniški zbor (§§ 120. in 120. a zakona z dne 15. marcija 1883. l.), naposled pravila za bolniško blagajnico (§§ 121. do 121. h zakona z dne 15. marcija 1883. l.) so celovit del združnih pravil.

Št. 13618.

Predstoječa pravila se odobrujejo.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko

v Ljubljani dne 8. septembra 1899.

Za c. kr. deželnega predsednika:

Schemerl.

Slovenska knjižnica

6K M

B 6241

66009014851

COBISS e

Slovenska knjižnica Ljubljana

Natisnil A. Klein & Comp. v Ljubljani
